

Sneeuw (****)

Els Dottermans en Pierre Bokma
Foto Jules August

Theater.

Naar Orhan Pamuk. Door NTGent, in co-productie met Zina, Female Economy, KVS. Regie: Luk Perceval. Bewerking en dramaturgie: Steven Heene. Met: Pierre Bokma, Els Dottermans, Frank Focketyn, Melih Gençboyac, Dilan Yurdakul, Celil Toksöz, Melike Tarhan (zang). 22/11, NTGent Schouwburg. Vanavond (Nederlandse première) en zaterdag in de Schouwburg Rotterdam, daarna tournee.

Luk Perceval heeft een strakke, bijna abstracte voorstelling gecreëerd, die onophoudelijk de fantasie prikkelt en nieuwsgierigheid wekt. Sneeuw oogt misschien eenvoudig, maar elk woord en elke beweging is weloverwogen en staat ten dienste van de kunst van het theatrale vertellen.

KARIN VERAART

We zijn in Kars. Ooit was dit een kleurrijk oord waar verschillende nationaliteiten elkaar troffen, nu is het een grijze en sombere plek met veel werkloosheid, in Oost-Turkije. Op het moment dat de dichter Ka er opduikt, sneeuwt het hevig in Kars. Eerst klinkt gedempt zijn stem en dan zien we hem van rechts opkomen, dit centrale personage dat wordt vertolkt door acteur Pierre Bokma. Pakweg twee

uur lang zullen we hem volgen in de voorstelling *Sneeuw*, een theaterbewerking van de roman van Orhan Pamuk bij NTGent, in regie van Luk Perceval.

Kar verscheen in 2002 en geldt als een van de belangrijkste werken binnen het oeuvre van Orhan Pamuk (64), waarvoor hij in 2006 de Nobelprijs voor Literatuur kreeg, als eerste Turkse schrijver. Het is een weelderig boek vol (stilistische) tegenstellingen, vooruitwijzingen, terugblikken, absurditeiten, symboliek en hints naar het werk van Kafka. Het betekende Pamuks doorbraak bij een breder publiek en voelt veertien jaar na dato nog steeds verrassend actueel, waar het gaat over Turkije als land tussen Oost en West, deel van Europa en ook niet, worstelend met seculiere en religieuze waarden, armoede en terroristische dreiging.

Dat is waarmee Ka te maken krijgt, en in zijn kielzog de verteller (in wie je al snel Pamuk zelf leest), wanneer hij min of meer in een opwelling naar Kars reist. Hij is er buitenstaander bij uitstek, maar juist hier hoopt hij zich thuis te voelen. En de liefde van zijn leven te (her-)vinden.

Pierre Bokma vertelt het verhaal van Ka, poëet van Turkse origine die vanuit zijn ballingschap in Frankfurt tijdelijk terugkeert naar zijn vaderland. Soms vereenzelvigd de verteller zich zozeer met Ka dat zij bijna samenvallen - en dat is nog maar één van de talloze zinsbegoochelende elementen van deze rijke voorstelling.

De sneeuw (kar in het Turks) versluiert niet alleen de stad met haar dikke vlokken, maar ook de zintuigen van degenen die haar bevolken. Wat is er eigenlijk waar van wat men hoort of ziet over de verkiezingen die er gaan plaatsvinden, de religieuze tegenstellingen, de golf van zelfmoorden en de

complottheorieën? En wat is de rol van de theatermakers die ten tonele verschijnen? Ka en zijn verteller - ieder vanuit hun eigen motief - raken verblind, verliefd en verstrikt in verhaallijnen, mogelijke werkelijkheden en roddels waarmee een keur aan andere Pamuk-personages hun confronteren.

Dat alles te vatten in een voorstelling lijkt een onmogelijke opgave, maar Perceval en zijn spelers, een aantal kernacteurs van NTGent, plus gasten met Turkse (en Koerdische) roots, slagen daar wonderwel in.

Percevals vaste scenograaf Katrin Brack schiep een decor van gekleurde, verticale, beweeglijke lijnen - (sneeuw)wit is immers een mengsel van tinten - die tegelijkertijd verkiezingsbanieren kunnen verbeelden, of puur de kleurrijkdom van de een of andere scène onderstrepen, want onder de sneeuw brandt hier het vuur. Tegelijkertijd verhuult het veel, dit coulissedecor. Haast nooit zie je een personage helemaal; een schermutseling hier, een schaduwspel daar, aangevuld met de bedwelmende zang van Melike Tarhan, en zie: de mystificatie is compleet.

Gaandeweg creëert Perceval een strak, bijna abstract stuk, dat onophoudelijk de fantasie prikkelt en nieuwsgierigheid wekt. Het oogt misschien eenvoudig, maar elk woord en elke beweging is weloverwogen en staat ten dienste van de kunst van het theatrale vertellen, over identiteit, over de kunst zelf, over liefde. De acteurs roepen beelden op van theehuizen waar het broeit van ongemak, momenten vol eenzaamheid, van zielen op drift. Het is niet zozeer dat je je met (een van) de personages vereenzelvigd, maar meer met de algehele sfeer van diepe eenzaamheid, ontworteling en de wens te begrijpen en 'je thuis

te voelen', 'erbij te horen'. De strijd en verwarring die dat met zich meebrengt, zijn hier op indrukwekkende manier voelbaar gemaakt.

PERCEVAL EN GENT

**Door zich te richten op de Turkse
gemeenschap in Gent zette Luk
Perceval een bijzondere stap.**

Luk Perceval (59) en NTGent zijn vaker een mooie match gebleken. De Vlaming is al jaren leidend regisseur bij het Thalia Theater in Hamburg, maar ook met enige regelmaat te gast in België en Nederland (bij Toneelgroep Amsterdam). Vanaf 2018 wordt hij artist in residence bij de Koninklijke Vlaamse Schouwburg in Brussel, waar hij zich wil toeleggen op culturele diversiteit. Hij koos nu voor Sneeuw, onder meer omdat hij zich ook wilde richten op de Turkse gemeenschap in Gent, en nodigde vervolgens spelers uit met wortels in Turkije. In België is het stuk positief ontvangen, wat NTGent tot een kleine jubel bracht, in een tijd van strubbelingen door bezuinigingen, leegloop en protest.

De (voor de hand liggende) suggestie dat Perceval zou terugkeren naar de stad Gent waar hij eerder in zijn carrière al triomfen vierde, is al gehoord. Maar dat is coulissepraat.